

ยื่นอุทธรณ์อย่างไร ... ให้ศาลรับ !

กลุ่มเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการและวารสาร
สำนักวิจัยและวิชาการ

สวัสดีค่ะ ... ACT INSIGHT ฉบับนี้ พบกับคอลัมน์ใหม่ “**รอบรู้คดีปกครองกับ สว.**” วันนี้นำด้วยเรื่อง “**ยื่นอุทธรณ์อย่างไร ... ให้ศาลรับ !**” เชื่อว่า ... ส่วนใหญ่ไม่มีใครอยากฟ้องร้องเป็นคดีความต่อศาล แต่เมื่อถึงคราวจำเป็นต้องปกป้องสิทธิของตน สิ่งที่สำคัญก็คือ จะใช้สิทธิฟ้องคดีอย่างไรให้ถูกต้อง เพื่อให้ตนได้รับการพิจารณาให้ความเป็นธรรมจากศาล

นอกจากการใช้สิทธิฟ้องคดีอย่างถูกต้องแล้ว อีกสิทธิหนึ่งที่มองข้ามมิได้ก็คือ การใช้สิทธิอุทธรณ์คดีอย่างถูกต้องด้วย ซึ่งเมื่อคู่กรณีไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาคดีของศาลปกครองชั้นต้น มีสิทธิยื่น “**คำอุทธรณ์**” ภายใน 30 วัน นับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดี โดยคำอุทธรณ์ดังกล่าวจะต้องประกอบด้วย (1) ชื่อผู้อุทธรณ์และคู่กรณีในอุทธรณ์ (2) ข้อคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น (3) คำขอของผู้อุทธรณ์ (4) ลายมือชื่อผู้อุทธรณ์ ทั้งนี้ ตามข้อ 101 วรรคหนึ่ง แห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2543

หากขาดอย่างหนึ่งอย่างใดไปจะถือเป็นคำอุทธรณ์ที่**ไม่สมบูรณ์ครบถ้วน** ซึ่งแบ่งเป็น**แบบแก้ไขได้** เช่น ไม่ได้ลงชื่อในคำอุทธรณ์ ไม่ได้ระบุคำขอ และ**แบบแก้ไขไม่ได้** เช่น ไม่ระบุข้อคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น สำหรับกรณีแก้ไขได้ศาลจะสั่งให้แก้ไขภายในกำหนดเวลา ส่วนกรณีที่ไม่อาจแก้ไขได้ศาลจะสั่งไม่รับคำอุทธรณ์นั้นไว้พิจารณา ซึ่งก็จะเสียสิทธิในการอุทธรณ์คดีไป

ฉะนั้น คู่กรณีจึงควรทำความเข้าใจหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ที่ถูกต้อง โดยเฉพาะใน (2) ที่มักพบว่าผู้อุทธรณ์ไม่ระบุข้อคัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น ในลักษณะที่**พอเข้าใจได้ว่า** ไม่เห็นด้วยกับคำวินิจฉัยของศาลอย่างไร เพราะเหตุผลใด หรือมีข้อเท็จจริง/ข้อกฎหมายใด ที่เห็นว่าศาลวินิจฉัยไม่ถูกต้อง โดยจะต้องเป็นข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่ได้มีการกล่าวหรือยกขึ้นว่ากันมาแล้วในศาลปกครองชั้นต้นเท่านั้น

ตัวอย่างปัญหาการยื่นคำอุทธรณ์ที่ไม่เป็นไปตาม (2) อาทิ ในคดีที่ผู้ฟ้องคดีผิดสัญญา รับทุนการศึกษาเนื่องจากลาออกไปประกอบอาชีพอื่น และศาลปกครองชั้นต้นได้พิพากษาให้ชดใช้เงินแก่หน่วยงานผู้ให้ทุน ผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำพิพากษามีสาระสำคัญว่า ธุรกิจของตนประสบภาวะขาดทุน อีกทั้งมีมารดาและบุตรสาวป่วยต้องได้รับการรักษาจึงขอผ่อนชำระหนี้ ซึ่งมีลักษณะเป็นการยอมรับผลตามคำพิพากษาของศาล เพียงแต่ต้องการผ่อนชำระหนี้ จึงมิได้มีลักษณะเป็นการโต้แย้งคัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นว่าไม่ถูกต้องแต่อย่างใด จึงถือเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 99/2561) หรือในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญา**ยืมโค-กระบือ** ซึ่งศาลปกครองชั้นต้นวินิจฉัยว่ามีได้มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครอง จึงมีคำสั่งไม่รับคำฟ้องไว้พิจารณา ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์โดยเล่าว่าตนได้ร้องขอความเป็นธรรมไปยังหน่วยงานหลายแห่งแล้ว แต่ก็ไม่ได้รับความเป็นธรรมซึ่งไม่ได้เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับคำฟ้องในคดี และไม่ได้มีข้อโต้แย้งศาลปกครองชั้นต้นที่เห็นว่าไม่ใช่สัญญาทางปกครองแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังได้ขอเพิ่มผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งไม่เคยเป็นผู้ถูกฟ้องคดีในศาลปกครองชั้นต้นมาก่อน จึงเป็นคำอุทธรณ์ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 443/2560)

ถึงตรงนี้ มาดูตัวอย่างคดีที่คำอุทธรณ์ไม่ได้ระบุข้อคัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นกรณีเช่นนี้**ศาลปกครองสูงสุด**เห็นว่า แม้ตามคำอุทธรณ์จะไม่มีข้อความที่ระบุโดยใช้ถ้อยคำว่าผู้อุทธรณ์ (ผู้ฟ้องคดี) คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นก็ตาม แต่คำอุทธรณ์ดังกล่าวมีสาระสำคัญเป็นการกล่าวอ้างข้อเท็จจริงในประเด็นเกี่ยวกับสาเหตุที่ผู้ฟ้องคดีไม่สามารถปฏิบัติตามสัญญาอันเกิดจากการไม่มีวัสดุในการทำงาน รวมทั้งประเด็นที่ว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกรจ้างก่อสร้างประเภทเดียวกันกับ

ส่วนราชการที่เป็นคู่สัญญารายอื่น ผู้ฟ้องคดีได้รับอนุญาตให้เปลี่ยนวัสดุได้ อันเป็นประเด็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการวินิจฉัยว่าการบอกเลิกสัญญาของหน่วยงานผู้ว่าจ้างชอบด้วยกฎหมายและสัญญาหรือไม่ ซึ่งข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างมาในคำอุทธรณ์ดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏในคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น และเป็นเหตุผลที่ศาลปกครองชั้นต้นได้นำมาใช้ในการวินิจฉัยว่าผู้ฟ้องคดีเป็นฝ่ายผิดสัญญา และการรับหลักประกันสัญญาเป็นการกระทำที่ชอบแล้ว และพิพากษายกฟ้องผู้ฟ้องคดีในที่สุด โดยนัยนี้ ข้อความตามคำอุทธรณ์จึงพอเป็นที่เข้าใจได้ว่า **ผู้ฟ้องคดีไม่เห็นด้วยกับเหตุผลตามคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้น** อันถือได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นแล้ว และถึงแม้จะไม่ปรากฏคำขอในคำอุทธรณ์ก็ตาม แต่เมื่อคดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องขอให้ศาลมีคำพิพากษาให้ผู้ว่าจ้างคืนหลักประกันสัญญา ต่อมาศาลปกครองชั้นต้นมีคำพิพากษายกฟ้อง ซึ่งมีผลว่าไม่เป็นไปตามคำขอในคำฟ้องของผู้ฟ้องคดีในชั้นอุทธรณ์จึงไม่มีประเด็นที่พึงสงสัยว่าผู้ฟ้องคดีได้คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดหรือทั้งหมด โดยเป็นที่พอเข้าใจได้เช่นกันว่าผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นทั้งหมด จึงกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นเป็นให้รับคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีไว้พิจารณา (คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 13/2564)

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในการทำคำอุทธรณ์ที่ถูกต้องจะต้องครบถ้วนทั้ง 4 รายการตามที่กล่าวในตอนต้น และในกรณีของคำอุทธรณ์ที่ไม่สมบูรณ์ครบถ้วนมีทั้งแบบแก้ไขได้และแก้ไขไม่ได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับกรณีนั้น ๆ ว่าเป็นความไม่สมบูรณ์ครบถ้วนอย่างไร สำหรับกรณีที่แม้คำอุทธรณ์จะไม่มีข้อความที่ระบุชัดเจนว่าขอคัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นในประเด็นใดด้วยเหตุผลใดก็ตาม แต่หากเนื้อความหรือสาระสำคัญของคำอุทธรณ์เป็นการโต้แย้งข้อเท็จจริงในประเด็นแห่งคดีที่ศาลปกครองชั้นต้นใช้วินิจฉัยให้ผู้อุทธรณ์ (เป็นฝ่ายผิดสัญญาและ) แพ้คดี ถือว่าผู้อุทธรณ์ได้ยื่นอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นโดยชอบแล้ว ซึ่งศาลปกครองสูงสุดจะได้พิจารณาอุทธรณ์เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีต่อไป